

РЪДИАРД КИПЛИНГ ОТВЪД ГРАНИЦАТА

Превод от английски: Светлозар Бахчеванов, 2000

chitanka.info

Нито кастата, нито сламеното ложе са пречка за любовта. Тръгнах да търся любов и забравих кой съм.

Индийска пословица

Каквото и да се случи, човек трябва да спазва правилата на своята каста, раса и обществено положение. Нека белият стои до белия, а черният — до черния. И тогава никакви проблеми няма да нарушават привичния порядък — няма да изглеждат внезапни, неочаквани и необясними.

Това е историята на човек, пристъпил прага на порядъчното и присъщо нему общество и платил жестоко за своеволието си.

Най-напред той научи твърде много; после видя твърде много. Оpozна прекалено добре местния живот, повече няма и да се опита.

Долът Амир Натх е разположен в сърцето на града, точно след басти^[1] Джитха Меджи и свършва в стена с единствен, зарешетен прозорец. На върха на оврага има огромен обор, а стените, които го ограждат, са високи и неми. Нито Сучат Сингх, нито Гаур Чанд позволяват на жените си да опознават света. Ако Дурга Чаран поддържаше същите принципи, би живял по-щастливо днес, а малката Бишеша както и преди, би месила хляба си със собствените си ръце. Прозорецът на нейната стая гледаше към тъмния и тесен дол, където слънце не проникваше и биволите се въргаляха в синкавата кал. Бишеша беше вдовица, около петнадесетгодишна, и ден и нощ се молеше на боговете да ѝ изпратят любим, защото самотният живот не ѝ харесваше.

Веднъж един човек — Треджего бе името му, — бродейки без цел из града, попадна в дола Амир Натх и като заобиколи биволите, се подхлъзна върху наскоро разлята помия.

Тогава той откри, че долът свършва със задънена улица и чу през зарешетения прозорец тих смях. Смяхът беше приятен и Треджего, който бе наясно, че правилата от „Хиляда и една нощ“ са добри и в практиката, се приближи до прозореца и прошепна стиха от „Любовната песен на Хар Дайал“^[2], който започваше така:

*„Как да не коленичи човек пред жарещото слънце;
или Влюбеният пред своята Възлюбена?
Ако краката ми се подгънат, о, Сърце на моето
Сърце,
трябва ли да бъда обвиняван, че съм заслепен от
твоята красота?“*

В отговор се чу тихото подрънкване на женски гривни и тънък глас продължи песента с петия ѝ куплет:

*„Уви! Уви! Как Луната да признае любовта си на
Лотоса, когато Вратите небесни са зарезени и дъждовни
облаци са се събрали?
Отвякоха те моя Възлюбен на север върху
огнедишащи жребци.
Веригите железни, които преди сковавах сърцето
ми, сега спъват моите нозе.
Призовете стрелците, нека са готови...“*

Гласът внезапно замлъкна и Треджего напусна дома Амир Натх в недоумение. Коя беше тази жена, способна да отвърне с цитат от „Любовната песен на Хар Дайал“?

На следващата сутрин, докато отиваше в кантората, някаква старица подхвърли един пакет в кабриолета му. Вътре имаше счупена половинка от стъклена гривна, кървавочервен цвят от дхак^[3], щипка бхуса, иначе казано, сламена плява и единадесет орехчета кардамон. Пакетът беше вид писмо, но не грубо, прямо послание, а шифровано любовно обяснение.

Както ви казах, Треджего знаеше прекалено много за тези неща. Англичанин не би трябвало да разбере тънкия код на предметите в писмото. Но Треджего извади всичко върху бюрото си и започна да „превежда“.

Счупената гривна в цяла Индия означава вдовица, защото умре ли съпругът, всички накити по китките трябва да се разчупят. Цвят от

дхак може да символизира „желание“, „ела“, „пиши“ или „опасност“, в зависимост от предметите, с които се съчетава. Един кардамонов орех значи „ревност“, но ако в комбинацията има няколко еднакви символа, те променят своя специален смисъл и просто определят времето, или събрани с благоуханни треви и шафран — мястото на срещата. Така че посланието гласеше горе-долу следното: „Вдовица — цветът от дхак и бхуса — единадесет часа“. Треджего се досети, че ключът към шифъра е бхуса-та. Предметните послания не могат да се разчитат без интуиция, тъй че бхуса-та трябваше да му напомни за дола Амих Натх и помията, за прозореца с решетка, иззад който е дошъл пакетът, и че изпратилата го е вдовица. Тъй че: „Една вдовица от Дола, където в задънената улица изхвърлят бхуса, те очаква в единадесет часа.“

Треджего изхвърли боклука в камината и се разсмя. Той добре знаеше, че на Изток мъжете не отиват на любовна среща под прозорци в единадесет сутринта, а жените не си уговарят такива срещи седмица предварително. Затова към единадесет вечерта отиде в дола Амир Натх, нахлузил бурка^[4], под която не може да се различи мъжко или женско телосложение. Точно когато градските камбани известяваха единадесет часа, нежно гласче зад решетката запя „Любовната песен на Хар Дайал“ — стиховете, с които патанската девойка моли Хар Дайал да се върне. На местния диалект тази песен звучи прекрасно, но в превод се губи жалостивата нотка. Все пак донякъде гласи следното:

*„На покрива сама към Севера се взирам,
светкавици секат небето с тежък гръм.
Стъпките ти мъжки душата ми намират.
Върни се, мой любими, или мъртва съм!*

*Отдолу, по земята, нощта със стръв приижда
и робският керван изтлява в своя сън,
сред пленниците твои аз себе си не виждам.
Върни се, мой любими, или мъртва съм!*

*От мащехата стара не мога да се скрия
килия този дом е, а смях звъни навън
тъгата ми е хляба, вода от сълзи пия.*

Върни се, мой любими, или мъртва съм!“

Гласът замлъкна; Треджего се приближи много близо до решетката и прошепна: „Тук съм“.

Бишеша се оказа много красива.

Тази нощ бе начало на такива удивителни неща, на такъв безумен двойствен живот, че днес Треджего понякога го обземат съмнения — да не би пък всичко да е било сън? Бишеша или старата слугиня, подхвърлила писмото, отместиха решетката от кирпичената стена; тъй че в прозореца се образува отвор, достатъчен да се промъкне добре трениран мъж.

Денем Треджего изпълняваше своите служебни задължения в кантората, или обличаше официалния костюм, посещаваше дамите от своето обкръжение и се чудеше дали те щяха да продължат да го канят, ако знаят за бедната малка Бишеша. Нощем, когато градът потъваше в сън, тръгваше на пътешествие с вмирисаната бурка — внимателно преминаваше квартала Джитха Меджи, бързо се шмугваше в дола Амир Натх сред глухите стени и спящите биволи. На финала беше Бишеша и дълбокото, равно дишане на старите слугини, които спяха от другата страна на вратата към малката стаичка, дадена от Дурга Чаран за дъщерята на сестра му. Кой е Дурга Чаран и с какво се занимава, Треджего не си направи труд да попита, нито пък се сещаше защо никой още не го е открил и заклал, докато не дойде краят на това безумие, а малката Бишеша... Но да не избързваме.

Бишеша беше неизчерпаем извор на щастие за Треджего. Невинна като птичка небесна тя така коментираше слуховете от външния свят, които достигаха до стаичката ѝ, че забавляваше Треджего не по-малко отколкото с усилието си да произнесе малкото му име „Кристофър“. С първата сричка въобще не успяваше да се справи и правеше смешни жестове с малките си розови ръце, сякаш искаше да отхвърли името някъде много далеч. А същевременно, заставайки на колене пред Треджего, го питаше — съвсем като англичанка — сигурен ли е, че наистина я обича. Треджего се кълнеше, че му е по-скъпа от всяко друго човешко същество. Кое то беше истина.

Мина месец от началото на това безумие и грижите в другия му живот задължиха Треджего да прояви специално внимание към една

позната дама. Повярвайте, подобни случки са чудесна храна за клюки не само сред съотечественици, но и сред поне няколкостотин местни жители. Треджего бе принуден да се разхожда с тази дама, да разговаря с нея пред подвижната сцена за оркестъра в парка, и два или три пъти сподели кабриолета ѝ. Дори за миг през главата му не минаваше мисълта, че това може да повлияе по някакъв начин на неговия таен живот, който му бе изключително скъп. Но новината се понесе от уста на уста и по древния, необясним и невероятен начин, стигна до слугинята на Бишеша, а от нея — до самата Бишеша. Детето до такава степен се притесни, че не можеше да си върши домакинската работа и жената на Дурга Чаран я напердаши за назидание.

Седмица по-късно Бишеша обвини Треджего в изневяра. Тя не умееше да се прикрива и си каза всичко направо. Треджего се разсмя и Бишеша тупна ядно с краче, краче като цвят на карамфил, тъй малко, че можеше да се побере в мъжка длан.

Много от писанията за ориенталската страст и чувственост са преувеличени и от „втора ръка преразкази“, но все пак има нещо вярно. Когато един англичанин усети върху себе си тази емоционалност, тя го разтърсва изцяло. Бишеша беснееше от ярост и накрая заплаши, че ще се самоубие, ако Треджего не скъса незабавно с чуждоземната „мемсахиб“, застанала между тях. Треджего се опита да обясни и да ѝ покаже как гледат на Запад на подобни взаимоотношения. Бишеша вирна гордо глава и просто каза:

— Да, не разбирам. Зная само това: ти стана за мен по-скъп от живота ми, сахиб. И това не е на добро. Ти си англичанин. А аз съм само едно черно момиче, — кожата ѝ беше по-бляскава от златото в монетния двор — вдовица на черен мъж. — Тук Бишеша изхлипа и добави: — Но, кълна се във всичко свято, аз те обичам! Каквото и да се случи с мен, ти няма да пострадаш.

Треджего спореше с нея и се опитваше да я успокои, но необяснимото според него вълнение не преминаваше. Нищо не бе в състояние да я умилостиви, тя настояваше, че отношенията им трябва незабавно да се прекратят. А той да си тръгва веднага. И той си тръгна. Преди да се измъкне през прозореца, Бишеша два пъти го целуна по челото, и Треджего извървя обратния път към дома си дълбоко замислен.

Мина седмица, след нея втора и трета, Бишеша сякаш бе потънала вдън земя. Треджего реши, че раздялата се е проточила твърде дълго, за пети път през последните три седмици посети дола Амир Натх с надеждата, че този път неговият повик ще бъде чул. Надеждите му се сбъднаха. Беше новолуние, един студен лъч светлина прокара пътека през задънената улица и спря върху решетката, която се откряна в отговор на почукването му. От мрака изпълваха ръцете на Бишеша. Китките им бяха отсечени и раните бяха почти зараснали вече.

Бишеша сложи глава върху отсечените си ръце и се разрида. В този миг някой в дома изрева като див звяр и към завития в бурката си Треджего полетя нещо остро — нож, меч или копие. Острието мина край Треджего и само засегна някакъв мускул покрай стомаха, от което Треджего леко накуцваше до края на дните си.

Решетката се върна на мястото си. И домът сякаш замря — единствено лунната светлина продължаваше да се спуска по черните стени на дола Амир Натх.

Бесен, мятащ се като безумен сред тези безмилостни стени, Треджего се опомни чак на разсъмване. Беше дошъл неизвестно как до реката. Свали бурката и се прибра гологлав у дома си.

Какво бе предизвикало трагедията — дали Бишеша сама, в порив на безпричинно отчаяние, бе признала всичко, или я бяха принудили чрез мъчения; знаеше ли Дурга Чаран името му и какво стана понататък с Бишеша — Треджего тъй и не разбра. Случилото се беше ужасяващо и споменът за него измъчваше Треджего по цели ноци. Важен бе и факта, че Треджего не узна къде е главният вход към дома на Дурга Чаран. Може би бе в общ за няколко къщи двор, а може би бе скрит зад някоя врата на басти Джитха Меджи. Треджего нямаше представа. Не можеше да си върне Бишеша — бедната, малка Бишеша — обратно. Той я загуби в град, където всеки мъж охранява зорко своя дом и самите домове са еднакви като гробове. А зарешетеното прозорче отдавна е зазидано.

Но Треджего продължава да бъде внимателен към дамите и има репутацията на изключително порядъчен човек.

Нищо не го отличава от останалите хора, освен дето леко накуцва — повредил си е дясното сухожилие по време на езда.

[1] Басти (инд.) — квартал. ↑

[2] Любовната песен на Хар Дайал — литературна мистификация. Песента е едно от най-популярните „песенни стихотворения“ на Киплинг. ↑

[3] Дхак — хлебно дърво. ↑

[4] Бурка — наметало. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.